

en Vigning, hvorved enhver kommer til at bidrage sit, være Tilfredshed dermed. Jeg indrømmer, at det er ikke det ideale, jeg indrømmer fuldtændig den ærede Landsstingsmand, at det ideale er det, at de, der bruge Kirken, sørge for, at Kirken bliver opvarmet, men da Forholdet er det, at det her foreslaede er en Foranstaltning, hvorved man viser de gamle, de syge og de svagelige en stor Tjeneste — det er de Folk, som særlig føle Trang og Lyst til at komme i Kirke, som oftest, og de kunne ikke komme der om Vinteren, fordi de fryse og blive syge i en stor Kirke, som ikke bliver opvarmet — synes jeg, at det er synd imod den Slags Folk at stemme derimod. Derfor betænker jeg mig ikke paa at være med til den Ordning, som dette Lovforslag foreslaar. — Med Hensyn til den anden Del af den ærede Landsstingsmands Foredrag, tror jeg efter de Udtalelser, jeg kom med i Fjor, da vi vekslede nogle Ord om kirkelige Anliggender, at han vil vide, at jeg ogsaa der i mange Henseender kan stemme overens med hans Betragtningmaade, men jeg mener paa den anden Side, at det maa ikke glemmes, at der er Kirker her i Landet, hvis Indtægter ere saa smaa, at de i Virkeligheden ikke give Tiendejereren eller Tiendebrugeren, som jeg helst vil kalde ham, noget Overskud, og der vilde jeg finde det uretfærdigt, om man vilde paalægge ham at give et hyderligere Tilskud til Kirkerens Opvarmning. Det, som de kirkelige Midler vare bestemte til, var kun at skaffe Kirker. I tidligere Tid forelaa, i det mindste paa Landet, dette Spørgsmaal om Kirkerens Opvarmning slet ikke. Jeg mindes endnu, at den Gang jeg blev Præst for omtrent 20 Aar sidenovre paa Vestkysten, mødte de fleste af Beboerne i Kirken i Træsko og i saadanne Klæder, at de kunde holde sig varme, men efterhaanden som Særnbannerne have ført forfinede Klæder med sig fra Byerne ud paa Landet, møde Folk nu i almindelige Støvler, og saa fryse de om Fødderne. I det hele taget er Forholdet saaledes, at nu trænger man lige saa godt til Varme i Kirkerne paa Landet som i Byerne. Det er de ny Forhold, der ere komne frem, og da mener jeg, at det er ganske naturligt at gaa den Vej, som man gaar her. Ganske vist, jeg vil indrømme, at der er meget, der taler for den ærede Landsstingsmands Betragtning, men for mit Vedkommende er der ogsaa det Hensyn, at da Meningerne herom ere saa forskellige, er det bedst at gaa en Vej, ad hvilken man kan komme frem, fordi jeg mener, at dette Spørgsmaal om at skaffe Varme i Kirkerne om Vinteren virkelig har Betydning for mange af de smaa

i Samfundet, og saa vil jeg helst gaa frem ad den Vej, hvor man kan komme frem, i Stedet for at staa paa et principelt Standpunkt, som man ikke kan gennemføre.

Stilling: I Mod sætning til de sidste ærede Talere er jeg af den Mening, at det vilde være meget heldigt, om man i Stedet for at gaa Frivillighedens Vej her, netop havde paalagt ved Tvang, at der skulle ligesom et Beløb til Kirkerens Opvarmning. Jeg kan nu ikke indse, at det er saa meget heldigt at komme ind paa just alene til Bidrag til Varme i Kirken at gaa ruudt med Tiggerposen til Menighedens Medlemmer; med samme Net kunde man sige, at der ogsaa skal indsamles til Lys og de andre nødvendige Ting i Kirken. Men den egentlige Grund, hvorfor jeg er mod det, er, at jeg mener, at navnlig for de større Købstæders Vedkommende vil der blive paalagt kommunalbestyrelserne et betydeligt forøget Arbejde ved Vigningen af disse ganske ubetydelige Beløb, som det i Virkeligheden vil blive. Der skal jo tages Hensyn til alle Disjenterne, Katoliker, Jøder o. s. v., hvem der ikke kan paalignes noget Bidrag, og der skal altsaa foretages en Ekstraligning for at saa dette mindre Beløb ind, et Beløb, som jeg er vis paa, at de vedkommende slet ikke vilde tænke paa, hvis det blev paalignet dem i de øvrige kommunale Afgifter, naar det ikke ved denne Lov netop var gjort dem klart, at kun de, der høre til Folkekirken, ere pligtige til at betale Bidrag. Det er hovedsagelig den Grund, hvorfor jeg mener, at det vilde være heldigere, at der var Tvang i Stedet for, at Bidraget skal indkomme ad Frivillighedens Vej. Ja, man kan jo nok sige, at de, der ikke benytte Kirken, skulle være fri, men man paaligner jo dog ogsaa Udgifter til Skolevæsenet og andre lignende Udgifter paa andre end dem, der bekende sig til Folkekirken Lære og benytte disse Stoler, og have vi en Gang en Folkekirke her i Landet, mener jeg ogsaa, at Ting som Varme er noget, som Tiden kræver, og som den sidste ærede Taler fremhævede, netop er blevet nødvendig. Af den foranævnte Grund vil jeg ønske, at hvert Fald at denne Lov ikke kommer til at gælde for Købstæderne, men at de blive unotagne derfra ligesom Sjæbenhavn. Paa Landet vil en saadan Vigning naturligvis meget lettere lade sig ordne end for Købstædernes Vedkommende.

Marken: Men der er jo et Punkt, som ikke maa overjes, og det er, at der er en Grundlovsbestemmelse, som der her maa tages Hensyn til, ifølge hvilken ingen er